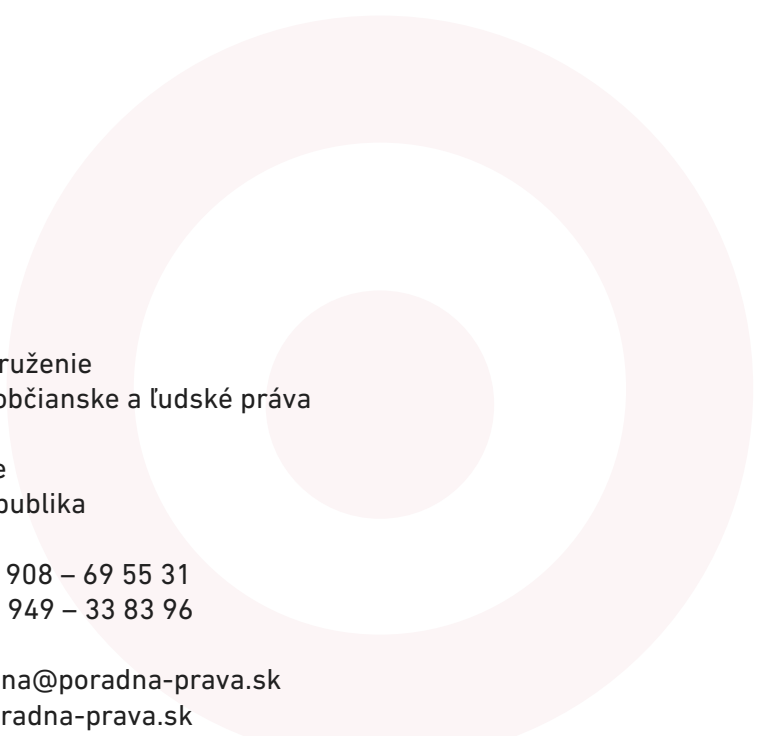

Poradňa pre občianske a ľudské práva

VÝROČNÁ SPRÁVA

2020 – 2021

Občianske združenie
Poradňa pre občianske a ľudské práva
Krivá 23
040 01 Košice
Slovenská republika

Mobil: +421 – 908 – 69 55 31
+421 – 949 – 33 83 96

E-mail: poradna@poradna-prava.sk
Web: www.poradna-prava.sk
Facebook: <https://www.facebook.com/poradna.kosice>
Instagram: [poradnaprava](#)

IČO: 37 86 72 70
Bankové spojenie: Československá obchodná banka a.s.

IBAN: SK 82 7500 0000 0040 2997 3859
SWIFT: CEKOSKBX

© Poradňa pre občianske a ľudské práva, 2022

Foto: Ján Varchola, Maja Bodnárová,
Poradňa pre občianske a ľudské práva
Grafický dizajn: Maja Bodnárová

Tlač: VIENALA s.r.o.

Publikácia neprešla jazykovou úpravou

PREDHOVOR

20. VÝROČIE PORADNE:

začiatky, mílniky a čo sme sa za tie roky naučili.

Začiatky

● Poradňa bola založená v novembri 2001 v kuchyni na pražskom Žižkove štyrmi Slovenkami a jedným Slovákom, dlhodobo žijúcimi v Českej republike.

O dôvodoch založenia Poradne na Slovensku neskôr kolovali rôzne konšpiračné teórie, napr. že išlo o komplot "maďarských Židov riadených Sorosom" či spiknutie cudzincov proti Slovensku. No skutočné dôvody boli vlastne trochu dramatické.

Niekoľko mesiacov pred stretnutím v mojej kuchyni ma pri výskume pre správu EU o právach menších v SR fyzicky napadol primár jednej (nemenovanej) pôrodnice na východnom Slovensku. Stalo sa to potom ako som sa na vlastné oči chcela presvedčiť či v slovenských nemocniciach naozaj existujú "cigánske izby." Privolaná polícia sa ma neskôr nezastala, len sa ma lakonicky spýtala, čo očakávam, keď v špitáli robím "cirkus o sterilizáciách." V tej dobe som sa naivne domnievala, že prax násilných sterilizácií rómskych žien skončila na Slovensku pádom komunizmu a to, že v nej lekári naďalej pokračovali, bolo pre mňa šokom. V slovenskom neziskovom sektore však táto problematika vtedy nerezonovala. Po rokoch mečiarovského režimu boli pri moci demokrati, Slovensko nastúpilo úspešne cestu reforiem a vstupu do Európskej únie a mnohí ľudia z neziskovníkov dokonca obsadili funkcie v štátnych inštitúciách.

Násilné sterilizácie rómskych žien neboli pre nikoho prioritou. A preto sme sa nakoniec my - piati - "bývalí občania a občianky česko-slovenskej federácie" – rozhodli, že to tak nenecháme.

Veľa krát som počula, že presadzovaním spravodlivosti pre ženy poškodené praxou násilných sterilizácií a ich odškodnenia som prejavila veľkú odvahu, keďže to vyžadovalo byť v podstate neustále proti všetkým – proti vláde, proti lekárom, proti negatívne naladenej verejnosti a médiám, ktoré útočili zo všetkých strán. Z mojej strany však išlo hlavne o naštvanosť, že k niečomu takému, ako k násilným sterilizáciám môže stále dochádzať v (údajne) civilizovanej krajine v srdci Európy.

V Poradni je však veľa ľudí, ktorí obrovskú odvahu naozaj prejavili a neustále prejavujú. V začiatkoch to boli predovšetkým Vanda (ktorá odišla z lukratívneho miesta právničky v banke, aby sa ku mne pridala), Lenka (vďaka ktorej výborným organizačným schopnosťami sme mohli plynule fungovať a ktorá neochvejne odbíja všetkých fanatikov, ktorí do Poradne volali s tým, že nám prídu rozbiť hubu) a Katka, Vierka, Stanka a Natália (ktoré nám ukázali dôležitosť komunitnej práce a toho, že ľudské práva nemožno obhajovať bez dôvery tých, ktorým chceme pomáhať). Neskôr sa pridali Andrea, Števo, Denisa, Agi a mnohí iní a iné. Najväčšiu odvahu však prejavili a stále prejavujú mnohé rómske aktivistky, ktoré boli násilne sterilizované, ale rozhodli sa postaviť za svoje práva. K nim sa pridali ďalšie Rómky a Rómovia, ktorí a ktoré sa postavili proti diskriminácii v rôznych oblastiach – v školstve, na pracovisku, v reštauračných zariadeniach a podobne – a to aj súdnou cestou.

Títo všetci a všetky sa zaslúžili o to, že zo skromného projektu hŕstky pražských Sloveniek a Slováka vzišla jedna z najúspešnejších a najvplyvnejších ľudskoprávných organizácií na Slovensku, organizácia, ktorá stelesňuje význam ochrany práv menšín v najsilnejšej podobe.

Len vďaka nim Poradňu nepostihol typický osud všetkých politických strán na Slovensku, ktoré neprežijú odchod ich zakladateľa/zakladateľky. Za ich prácu a úsilie im nikdy neprestanem byť hlboko vďačná.

Míľniky

Dvadsať rokov je dlhá doba na to, aby organizácia vydržala, veď ani mnoho slovenských politických strán či firiem nie je po dvadsiatych rokoch už dávno medzi nami. Tu by som chcela len útržkovite spomenúť päť pre mňa najdôležitejších a definujúcich míľnikov na bohatej ceste Poradne a ľudí, ktorí ju tvoria:

2004: Poradni sa podarilo prinútiť vládu, aby v novom zákone o zdravotnej starostlivosti po prvý krát v histórii zaviedla inštitút informovaného súhlasu, ktorý musí byť získaný pred každým zdravotným zákrokom vrátane sterilizácie.

2009: Prvé víťazstvo Poradne na Európskom súde pre ľudské práva v Štrasburgu v prípade K.H. a ostatné proti Slovenskej republike. Európsky súd konštatoval, že Slovenská republika porušila právo deviatich rómskych žien na súkromný a rodinný život, keď im odmietla prístup k ich vlastnej zdravotnej dokumentácii a právo na spravodlivý proces, keď im neumožnila si dokumentácie okopírovať.

2011: Prvé víťazstvo na Európskom súde v prípade násilných sterilizácií. V prípade V.C. proti Slovenskej republike Európsky súd potvrdil zodpovednosť štátu za násilnú a nezákonnú sterilizáciu a nariadil vláde zaplatiť pre Slovensko zatiaľ historicky najvyššie odškodnenie.

2012: Krajský súd v Prešove potvrdil rozhodnutie okresného súdu vo veci segregácie rómskych detí na škole v Šarišských Michaľanoch z dôvodu ich etnickej príslušnosti a nariadil školu desegregovať.

2021: Slovenská vláda sa po desaťročiach konečne ospravedlnila za prax násilných sterilizácií a sľúbila odškodniť poškodené ženy.

Poradňa je organizácia, ktorá nielenže doslova a do písmena zmenila mnohým život, ale ktorá zmenila Slovensko. Spoločnou prácou s rómskymi aktivistkami a aktivistami ukázala a ukazuje, že právo nemusí existovať len na papieri, že diskriminácia nesmie byť trpená a že Rómovia a Rómky sú rozhodnutí presadzovať svoje rovnoprávne postavenie v našej krajine.

Poučenia

Výročia sú príležitosťou na oslavu i zamyslenie. Čo sme sa teda my – my z Poradne i slovenská spoločnosť - počas tohto obdobia naučili?

Po prvé, slovenskú vládu sme naučili, že ak sa Poradňa do niečoho pustí, nevzdá to. Nech to trvá akokoľvek dlho, i desaťročia. Verím, že v budúcnosti pri zistení o vážnom porušení ľudských práv, vláda nebude postupovať klasicky cestou popierania a obštrukcií a bude radšej s nami spolupracovať. V konečnom dôsledku to môže ušetriť čas, úsilie a finančné prostriedky.

Po druhé, ľudskoprávnu komunitu sme sa vždy snažili naučiť, že ochrana ľudských práv musí ísť ruka v ruke s prácou v znevýhodnených komunitách. Ľudia zo znevýhodnených komunít su pre nás partnermi a spolupracovníkmi.

Ak chceme niečo dokázať, dokážeme to len spolu. A tiež, že nie je potrebné z nikoho robiť aktivistov a aktivistky, pretože oni sami už aktivistami a aktivistkami sú.

V neposlednom rade sme sa v Poradni naučili, že ak chceme zostať relevantní, musíme upozorňovať na nové oblasti, v ktorých sú ľudské práva porušované. V tomto smere som rada, že Poradňa sa už nezameriava len na "tradičnú" prácu v oblasti ochrany pred diskrimináciou, ale rozširuje svoju činnosť aj na oblasti ako diskriminačné opatrenia v čase pandémie či porušenia ľudských práv v súvislosti s nástupom digitálnych technológií.

Dnešná vízia Poradne je rovnaká ako pri jej založení. Jej víziou je rovnoprávna spoločnosť, spoločnosť v ktorej menšiny nie sú utláčané a diskriminované. Cesta k dosiahnutiu tejto vízie nie je jednoduchá. Dúfam, že Poradňa a jej ľudia naďalej vydržia a budú prospešní a prospešné Slovensku i komunitám, s ktorými sú spojení. Teším sa na ďalšie míľniky v ich práci v nasledujúcich desaťročiach a prajem im na ich ceste všetko dobré.

Barbora Bukovská

Jedna zo zakladateľiek Poradne

Kto sme

„Našou víziou je spoločnosť, v ktorej sa menšiny nie sú utláčané a diskriminované, v ktorej sa rešpektujú ľudské práva všetkých bez rozdielu, v ktorej sa účinne uplatňujú právne prostriedky na ochranu ľudských práv, a v ktorej je každé porušenie ľudských práv dôsledne postihované a kompenzované.“

Sme mimovládna nezisková organizácia so sídlom v Košiciach. Naša činnosť sa už 20 rokov zameriava na ochranu ľudských práv na Slovensku s dôrazom na ochranu práv rómskej menšiny. Venujeme sa ochrane pred diskrimináciou, policajnému násiliu a ochrane reprodukčných práv, špecificky aj téme nezákonných sterilizácií rómskych žien. Poskytujeme Rómom a Rómkam potrebnú podporu tak, aby mohli sami a samé účinne chrániť svoje ľudské práva aj práva iných ľudí. Špecifickú pozornosť venujeme podpore aktivizmu rómskych žien.

V rámci našej práce

Vedíme strategické súdne spory: vo vybraných prípadoch s ohľadom na ich širší strategický význam sprostredkujeme bezplatné právne zastupovanie a poradenstvo.

Úzko spolupracujeme s miestnymi rómskymi aktivistkami a aktivistami a podporujeme ich mobilizovanie sa na ochranu práv rómskej menšiny, s dôrazom na práva rómskych žien a ich detí.

Uskutočňujeme terénny monitoring so zameraním na identifikáciu prípadov porušovania ľudských práv.

Navrhuje a pripomienkuje legislatívne opatrenia a presadzujeme systémové zmeny na politickej úrovni.

Poskytujeme informácie medzinárodným inštitúciám, ktoré dohliadajú na dodržiavanie medzinárodných zmlúv o ľudských právach zo strany Slovenska.

Realizujeme publikačnú činnosť a vzdelávacie aktivity pre rôzne cieľové skupiny.

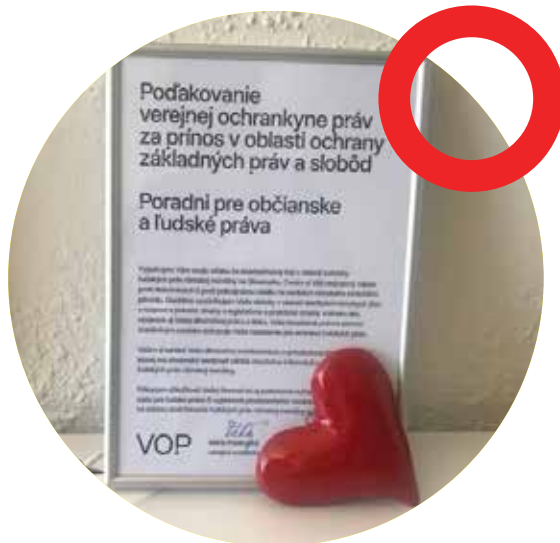

Ocenenia našej práce

V roku 2012 sme za našu činnosť v oblasti ochrany ľudských práv na Slovensku získali výročnú **cenu** Francúzskej republiky „Sloboda, rovnosť, bratstvo“.

V roku 2013 **ocenilo** veľvyslanectvo USA na Slovensku našu spolupracujúcu advokátku Vandu Durbákovú za jej angažovanie sa na ochranu ľudských práv rómskej menšiny titulom “Woman of Courage”.

V roku 2021 nám Verejná ochrankyňa práv udelila **ocenenie** “Ombudsmanské ďakujem” za náš dlhoročný prínos v oblasti ochrany ľudských práv rómskej menšiny na Slovensku.

Ochrana pred diskrimináciou

Monitorovali sme prípady diskriminácie rómskej menšiny v prístupe k zdravotnej starostlivosti, vzdelaniu aj v iných oblastiach verejného života na Slovensku. Diskriminovaným ľuďom sme sprostredkovali bezplatné právne poradenstvo..

Sprostredkovali sme bezplatné právne zastupovanie v strategických súdnych konaniach 28 diskriminovaných osobám, vrátane ich zastupovania pred Ústavným súdom SR a Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu. Naším cieľom bolo zlepšovať prístup k spravodlivosti v prípadoch diskriminácie, podnecovať verejnú diskusiu o diskriminácii rómskej menšiny na Slovensku, aj motivovať ďalšie diskriminované osoby k tomu, aby sa diskriminácii právne bránili.

Na základe nami podaných tzv. verejných žalôb sme viedli päť strategických súdnych konaní, ktorými namietame systémové prejavy diskriminácie voči rómskej menšine, ako je segregácia rómskych detí vo vzdelávaní či segregácia rómskych žien v pôrodniciach. Naším cieľom je nimi okrem iného dosiahnuť, aby zodpovedné inštitúcie prijímali účinné systémové opatrenia na ochranu a odstraňovanie diskriminácie.

V mene našich klientiek sme viedli dve strategické súdne konania v ktorých poukazujeme na nedostatky zodpovedných štátnych inštitúcií pri implementácii rozhodnutí výborov OSN. Štát totiž naďalej odmieta odškodniť poškodené osoby, ktoré sa domohli pred týmito orgánmi spravodlivosti. Presadzovali sme, aby vláda SR v tejto veci vytvorila mechanizmus, na základe ktorého by boli poškodené osoby odškodňované.

So Slovenskou obchodnou inšpekciou sme zdieľali naše dlhoročné skúsenosti s preukazovaním diskriminácie v súdnych konaniach a realizáciou tzv. situačného testingu ako prostriedku na zabezpečenie dôkazov diskriminačného zaobchádzania a presadzovali sme zefektívnenie jej kontrolnej činnosti na potieranie diskriminácie Rómov a Rómiiek v prístupe k tovarom a službám.

S partnerskou organizáciou Fórum za ľudské práva sme vo februári 2020 uskutočnili diskusiu o práve na zdravie v sociálne vylúčených rómskych komunitách so zástupcami a zástupkyňami rôznych verejných inštitúcií. Zasadzovali sme sa za opatrenia na zabezpečenie rovného prístupu k pitnej vode v znevýhodnených rómskych komunitách.

V decembri 2021 sme dosiahli významné **rozhodnutie** Okresného súdu v Prešove, ktorý vyhovel antidiskriminačnej žalobe troch rómskych detí z obce Hermanovce. Ide o historicky prvé rozhodnutie súdu v prospech rómskych detí, ktoré boli nezákonne vzdelávané na miestnej škole v špeciálnych triedach pre deti s ľahkým mentálnym znevýhodneným. Podľa súdu sa žalované psychologické centrum a základná škola dopustili ich diskriminácie z dôvodu ich etnickej príslušnosti.

O pretrvávajúcej diskriminácii voči rómskej menšine aj nedostatkoch v uplatňovaní antidiskriminačného zákona sme informovali viaceré ambasády aj medzinárodné inštitúcie na ochranu ľudských práv. V septembri 2021 sme v tomto smere podali **správu** Poradnému výboru pre Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín. Informácie v tejto oblasti sme poskytovali aj Európskej komisii.

Opatrenia na potieranie diskriminácie voči rómskej menšine sme presadzovali aj smerom k zodpovedným inštitúciám na Slovensku. Pripomienkovali sme návrh Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov a Rómiiek do roku 2030 a presadzovali sme, aby zohľadňovala nami navrhované opatrenia.

Špecificky sme poukazovali na pretrvávajúcu viacnásobnú diskrimináciu rómskych žien a zasadzovali sa za opatrenia na jej odstraňovanie. Pripomienkovali sme návrh Celoštátnej stratégie rovnosti mužov a žien a rovnosti príležitostí na roky 2020–2025 a presadzovali, aby zohľadňovala znevýhodnené postavenie rómskych žien na Slovensku.

Nadalej sme poukazovali aj na pretrvávajúce prejavy segregácie rómskych detí v slovenskom školstve a pokračovali v presadzovaní potrebných opatrení na jej potieranie.

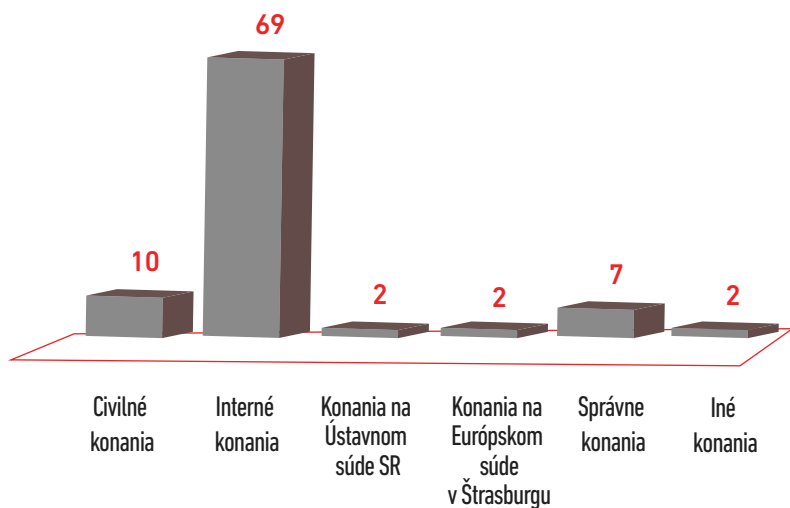
“Súd rozhodol spravodlivo. Verím, že aj vďaka tomuto rozhodnutiu dôjde k zmene aj na iných školách a rómske deti dostanú šancu na dobré vzdelanie. To každý potrebujeme k životu, lebo bez dobrého vzdelania nemáme my Rómovia šancu dostať dobrú prácu.”

Sebastián Červeňák – jeden z poškodených, ktorého sme úspešne zastupovali v prípade neoprávneného zaradzovania rómskych detí do špeciálnych tried na základnej škole v Hermanovciach, december 2021

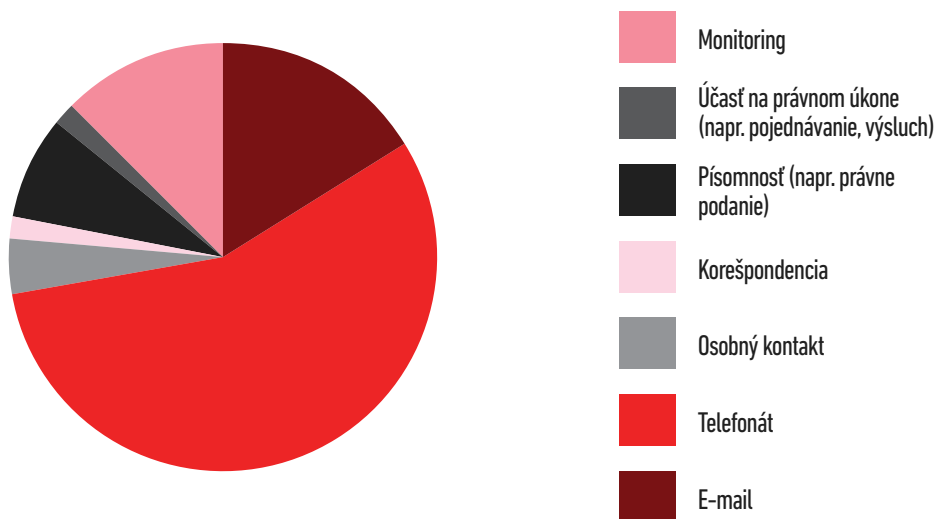
“Chcem, aby každý vedel ako sa správajú k nám Rómom v našej obci. Skoro všetky rómske deti chodia do osobitnej školy. To je zlé. Musia nás brať rovnocenne, aby sme aj my mali šancu niečo dokázať v živote.”

Ján – ďalší z poškodených, ktorého sme úspešne zastupovali v prípade neoprávneného zaradzovania rómskych detí do špeciálnych tried na základnej škole v Hermanovciach, december 2021

Konania v rámci programu podľa počtu

Úkony v rámci programu podľa typu

Ochrana pred policajným násilím

Monitorovali sme prípady policajného násilia v našej spoločnosti. Presadzovali sme opatrenia, ktoré by posilnili kvalitu a nezávislosť ich vyšetrovania. O situácii v tejto oblasti sme informovali aj medzinárodné inštitúcie.

Sprostredkovali sme bezplatné právne poradenstvo a zastupovanie v strategických trestných konaniach 20 poškodeným osobám, vrátane medializovaných prípadov policajných razíí v Moldave nad Bodvou z roku 2013, Vrbnici z roku 2015 a prípadu týrania rómskych chlapcov z Luníka IX na policajnej stanici v Košiciach z roku 2009. Poškodených sme právne podporovali počas vyšetrovania ich prípadov policajnou inšpekciou, ako aj v konaniach pred Ústavným súdom SR a Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu.

V januári 2020 sme dosiahli dôležité **rozhodnutie** Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade A.P. proti Slovensku, ktoré poukázalo na pretrvávajúce nedostatky vo vyšetrovaní policajného násilia na Slovensku. Súd v tomto prípade konštatoval závažné pochybenia vo vyšetrovaní policajného násilia voči rómskemu chlapcovi, ku ktorému malo dôjsť v roku 2015. Poškodenému chlapcovi priznal odškodnenie 5000 Eur.

V septembri 2020 sme dosiahli ďalšie významné rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade R.R. a R.D. proti Slovenskej republike, ktorý rozhodol o porušení práv dvoch poškodených Rómov v súvislosti so široko medializovaným prípadom násilia počas policajnej razie v rómskej komunite v Moldave nad Bodvou v roku 2013. Podľa štrasburského súdu slovenské štátne orgány porušili ich právo na ochranu pred policajným násilím

aj ich právo na účinné vyšetrenie tohto násilia, vrátane vyšetrenia možného rasového motívu prípravy policajnej akcie. Súd priznal každému z poškodených odškodnenie v plnej požadovanej výške 20 000 Eur. Aj toto rozhodnutie následne prispelo k **oslobodeniu** poškodených Rómov spod obžaloby, ktorej čelili pre krivé obvinenie a k tomu, že sa vláda SR v júni 2021 za policajnú raziu v Moldave nad Bodvou **ospravedlnila**.

V apríli 2021 sme dosiahli dôležité **rozhodnutie** Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade M.B. a ostatní proti Slovenskej republike, ktoré dalo do popredia nedostatky vo vyšetrovaní policajného násilia na Slovensku. Štrasburský súd rozhodol o porušení práv troch rómskych chlapcov, ku ktorému malo dôjsť v policajnom aute počas ich prevozu na policajnú stanicu, v roku 2009 v Košiciach. Slovenské štátne orgány násilie voči nim nedostatočne vyšetrili, čím porušili svoje medzinárodné právne záväzky v oblasti ľudských práv. Ide o incident, ktorý predchádzal široko medializovanému policajnému násiliu, ktorému následne spoločne s ďalšími tromi Rómami čelili na policajnej stanici Košice – Juh. Časť tohto násilia bola zachytená na video nahrávke, ktorá sa dostala na verejnosť.

S partnerskými organizáciami Fórum za ľudské práva a Európske centrum pre práva Rómov sme v novembri 2020 spoločne zaslali **vyjadrenie** Výboru ministrov Rady Európy, v ktorom sme poukázali na pretrvávajúce nedostatky vo vyšetrovaní rasového motívu v prípadoch policajného násilia na Slovensku.

„Zbytočne nám ublížili. My sme nič nespravili. V deň policajnej raziu prišli k nám, vošli bez povolenia do našich bytov a začali nás biť hlava-nehlava. Som veľmi rád, že nám súd dal za pravdu a že rozhodli tak, ako rozhodli. Považujem toto rozhodnutie za správne.“

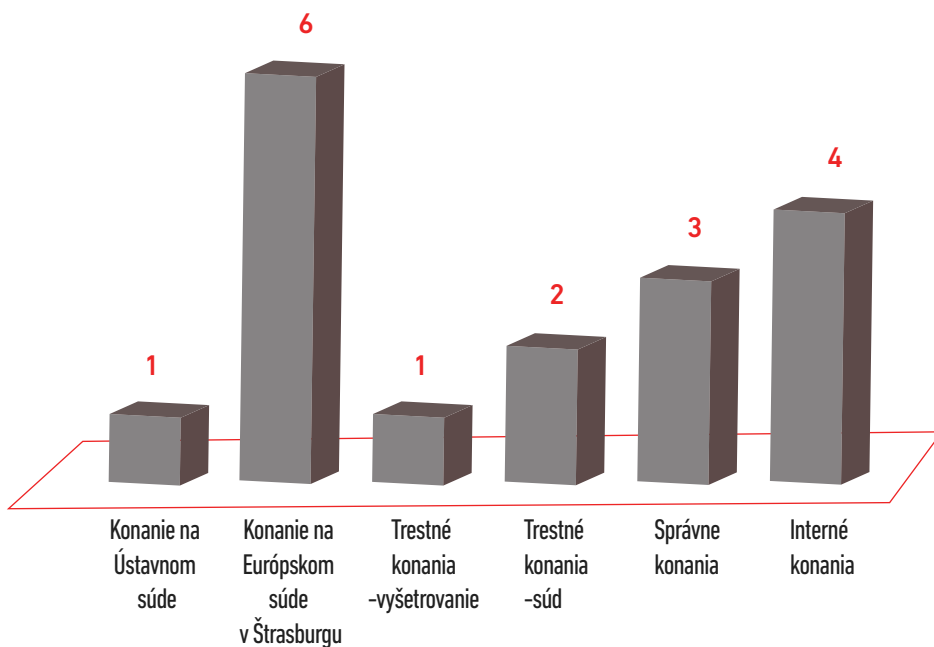
Róbert Rybár – jeden z poškodených, ktorý sa s našou podporou domohol spravodlivosti v prípade násilnej policajnej razie v Moldave nad Bodvou z roku 2013, september 2020

„Som rád, že sa môj syn aj ostatní chlapci po toľkých rokoch konečne dočkali spravodlivosti.“

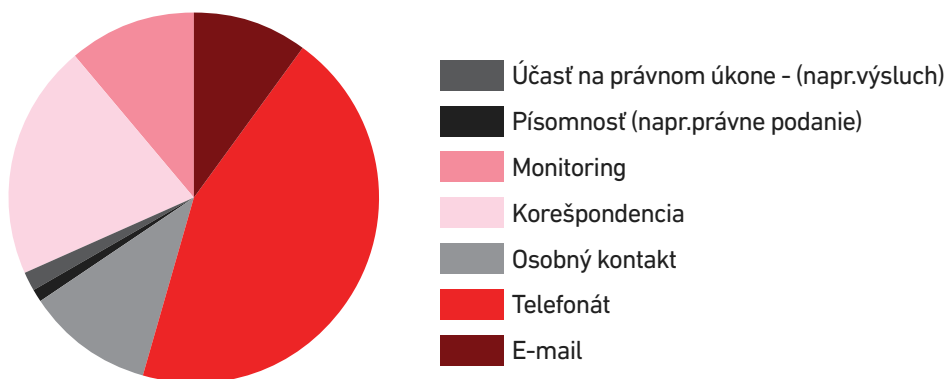
Otec jedného z poškodených rómskych chlapcov, ktorý sa s našou podporou domohol spravodlivosti na Európskom súde pre ľudské práva, apríl 2021.

Konania v rámci programu podľa počtu

Úkony v rámci programu podľa typu

Ochrana reprodukčných práv

Pokračovali sme v presadzovaní opatrení na odstránenie diskriminácie rómskych žien v oblasti zdravotnej starostlivosti, ako sú prejavy ich segregácie na pôrodnických oddeleniach, rasovo motivované obťažovanie a ponižovanie, zanedbanie starostlivosti a hrubé zaobchádzanie počas pôrodu. Poukazovali sme aj na nedostatky súvisiace s informovaným súhlasom a s rozhodovaním sa o zdravotnej starostlivosti. O pretrvávajúcich nedostatkoch sme informovali aj medzinárodné inštitúcie.

Dosiahli sme ospravedlnenie vlády za prax násilných sterilizácií rómskych žien. V novembri 2021 prijala slovenská vláda [uznesenie](#), ktorým túto prax odsúdila a ospravedlnila sa za ňu. Prijatiu uznesenia vlády predchádzali naše dlhoročné advokačné aktivity smerom k zodpovedným štátnym inštitúciám, aby zabezpečili účinný prístup k spravodlivosti pre všetky násilne sterilizované rómske ženy a ich odškodnenie.

V časopise romistických štúdií Romano Džaniben sme publikovali [článok](#), ktorý približuje dve desaťročia trvajúce úsilie násilne sterilizovaných rómskych žien o dosiahnutie spravodlivosti na Slovensku.

“Stalo sa mi, že som mala dve deti. Ale potom sa mi stalo, že už som viac nemohla rodiť, pretože mi urobili to, čo nemali. Podviazali mi vaječníky, a preto som nemohla rodiť viackrát... Bola by som rada, aby sa s tým niečo urobilo. Tým zákrokom mi urobili, aby som už nemohla viac rodiť. Prosím, aby to už začali riešiť. Snažíme sa už o to toľko rokov. Bolo by to spravodlivé.

Úryvok z blogu pani Helenky – násilne sterilizovanej rómskej ženy, október 2021

„Vaša situácia sa ma hlboko dotkla. Viem si len predstaviť hlboký dopad toho, že vykonaním zákroku vám bola odopretá najzákladnejšia sloboda rozhodnutia pri výbere toho, čo sa stane s vaším telom, a vášho rozhodnutia o tom, či budete mať deti. A ako neschopnosť vlády spravodlivo uznať toto porušenie len prispela k ďalšej vašej bolesti. Rozumiem tomu, že nedostatok pokroku v tejto veci v priebehu mnohých rokov musí byť pre vás frustrujúci a demotivujúci a zdieľam túto vašu frustráciu. Som však naozaj ohromená vašou odvahou a vaším odmietnutím vzdať sa. A môžem vám sľúbiť, že sa tiež nevzdám a budem stáť po vašom boku aj naďalej.“

Úryvok z listu Komisárky Rady Európy pre ľudské práva Dunje Mijatović násilne sterilizovaným rómskym ženám, september 2021

Ochrana ľudských práv Rómov a Rómiek počas pandémie koronavírusu

Monitorovali sme prejavy porušovania ľudských práv rómskej menšiny počas pandémie koronavírusu. Presadzovali sme, aby slovenská vláda počas pandémie zohľadňovala zraniteľné postavenie Rómov a Rómiek žijúcich v sociálne vylúčených komunitách a prijímala účinné opatrenia na ochranu ich práv.

Poukazovali sme na porušovanie ľudských práv Rómov a Rómiek žijúcich v komunitách, ktoré boli počas pandémie na základe rozhodnutí štátnych orgánov plošne uzatvorené. Podali sme v danej veci podnet verejnej ochrankyni práv a následne v mene niekoľkých poškodených aj žalobu na súd.

Poukazovali sme na neprimerané udeľovanie pokút Rómom a Rómkam za porušenie protiepidemických opatrení zo strany polície, v porovnaní s majoritnou spoločnosťou. V mene niekoľkých poškodených sme podali podnet verejnej ochrankyni práv a namietali, že tento prístup polície má rasovo diskriminačný charakter.

Poukazovali sme na nerovný prístup niektorých znevýhodnených skupín obyvateľstva - vrátane Rómov a Rómiek v komunitách - k vakcíne proti koronavírusu. Reagovali sme na skutočnosť, že registrácia na očkovanie bola na Slovensku spočiatku zabezpečovaná výlučne online prostredníctvom internetu a vyžadovala techniku aj zručnosti, ktoré znevýhodnené skupiny obyvateľstva často nemali.

●

V máji 2020 sme podali individuálnu sťažnosť príslušným osobitným spravodajcom a spravodajkyniam OSN a poukázali na porušovanie práv znevýhodnených skupín v tejto oblasti. V danej veci sme sa obrátili aj na verejnú ochrankyňu práv.

O prejavoch porušovania ľudských práv Rómov a Rómiiek počas pandémie sme informovali aj ďalšie medzinárodné inštitúcie, ako je Európska komisia.

Zasadzovali sme sa aj za opatrenia na zabezpečenie rovného prístupu znevýhodnených rómskych detí k vzdelaniu. Prerušenie prezenčného vyučovania na základných školách počas pandémie a zavedené dištančné vzdelávanie vyžadovalo prístup k internetu a PC technike, ktorý mnohým rómskym deťom chýbal

Spolupráca s aktívnymi Rómami a Rómkami, ktorí a ktoré sa angažujú za svoje práva

Pokračovali sme v spolupráci s aktívnymi rómskymi ženami z dvoch lokalít na východnom Slovensku. Vytvárali sme pre nich priestor, aby sa mohli spoločne stretávať a plánovať svoje aktivity. Zapájali sme ich do našej práce, a to najmä spoluprácou pri terénnom monitoringu priamo v rómskych komunitách či účasťou na stretnutiach so štátnymi inštitúciami.

Spoločne s rómskymi ženami sme sa angažovali predovšetkým za spravodlivosť pre násilne sterilizované rómske ženy či proti segregácii rómskych žien na pôrodniciach. V septembri 2021 listom ocenila ich úsilie o dosiahnutie spravodlivosti pre násilne sterilizované rómske ženy Komisárka Rady Európy pre ľudské práva, pričom im vyjadrila solidaritu a podporu. Vystúpenie dvoch rómskych žien na zasadnutí Výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny k problematike násilných sterilizácií v júli 2021 prispelo k tomu, že sa slovenská vláda za túto prax ospravedlnila.

Spolupracovali sme s množstvom ďalších Rómov a Rómkiek z komunít na východnom Slovensku. V júni 2021 sme zorganizovali sieťovacie stretnutie s Rómami a Rómkami, ktorí a ktoré sa s našou podporou bránili či bránia porušovaniu svojich práv. Na stretnutí sme hovorili o tom, ako by sme spoločne mohli ďalej zlepšovať dodržiavanie ľudských práv na Slovensku a akými cestami by bolo možné motivovať iných ľudí k tomu, aby sa taktiež v čo najväčšej miere zasadzovali za svoje práva.

Vytváralisme priestor na to, aby Rómovia a Rómkky zdieľali svoje príbehy a inšpirovali iných k tomu, aby sa postavili za svoje práva. Pripravili sme [sériu videí](#) s ich odkazmi, prečo je dôležité postaviť sa za svoje práva a šírili sme ich na sociálnych sieťach.

V spolupráci s Rómami a Rómkami sme pripravili aj **bilančné video** k príležitosti 20 výročia založenia Poradne, ktoré približuje našu prácu a dosiahnuté úspechy.

Povedali o Poradni

„Veľa sme sa toho naučili. A takisto sme začali učiť iných, ktorí nevedia, ako môžu bojovať proti rasizmu a rôznym veciam, ktoré sa týkajú diskriminácie.“

Rómska aktivistka Anna o tom, čo jej prináša spolupráca sa Poradňou, júl 2021

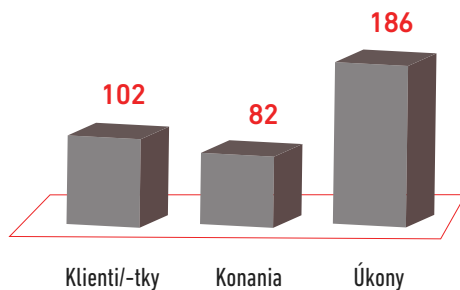
„Poradňa nám dáva veľa, nové skúsenosti, nové veci. Proste veľmi pomáha ľuďom, ktorí sú diskriminovaní. Veľakrát nám pomohla a sme jej za to vďační. Pomohla mi (spolupráca s Poradňou) vo veľa veciach, ktoré sa týkajú diskriminácie na školách aj v nemocniciach.“

Rómska aktivistka Nasťa o tom, čo jej prináša spolupráca sa Poradňou, júl 2021

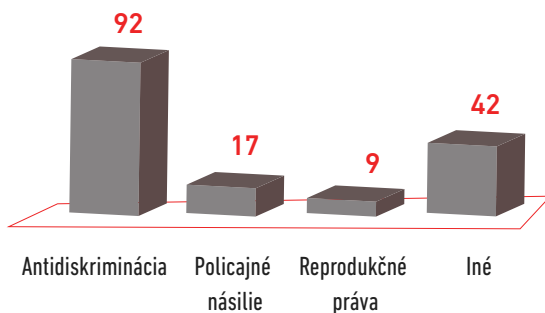
„Poradňa pre občianske a ľudské práva už 20 rokov poskytuje veľmi účinnú právnu pomoc rómskemu etniku vo veciach diskriminácie, segregácie vo vzdelávaní, policajného násillia a okliešťovania ich reprodukčných práv. Táto činnosť je veľmi dôležitá pri budovaní povedomia jednak rómskeho etnika o právach a jednak pri vytváraní pozitívneho vzťahu zo strany väčšinového obyvateľstva vo vzťahu k rómskemu etniku.“

Mária Patakyová - Verejná ochrankyňa práv pri príležitosti udelenia ocenenia "Ombudsmanské ďakujem" za náš dlhoročný prínos v oblasti ochrany ľudských práv Rómov a Rómiiek na Slovensku, december 2021

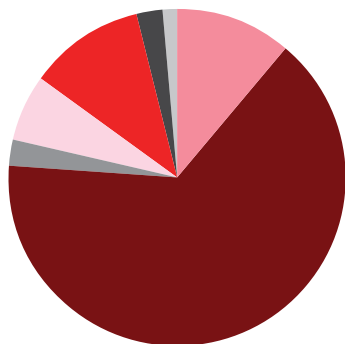
Naša práca v 2020-2021 v číslach

Konania podľa programu:

Konania podľa typu:

- Trestné konania v štádiu vyšetrovania
- Trestné konania na súdoch
- Správne konania
- Konania na Európskom súde pre ľudské práva
- Konania na Ústavnom súde SR
- Interné konania
- Konania na všeobecných súdoch

Ludia Poradne

Denisa Barry – predsedníčka združenia
Vanda Durbáková – spolupracujúca advokátka
Lenka Tóthová - manažérka kancelárie
Štefan Ivanco - programový koordinátor
Šárka Dušková - ad hoc spolupracujúca právnička
Stanislava Liptáková – ad hoc spolupracujúca advokátka
Rómske aktivistky a aktivisti spolupracujúci na aktivitách organizácie

Správna rada

Michal Čermák – právnik
Ruben Pellar – romista a prekladateľ
Ingrid Giňová – rómska aktivistka
Ján Polák – rómsky aktivista

Podporili nás

V období rokov 2020 – 2021 naše aktivity finančne podporili najmä:

Open Society Foundations

Sigrid Rausing Trust

Program Active Citizens Fund – Slovakia, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2014-2021. Správcom programu je Nadácia Ekopolis v partnerstve s Nadáciou otvorenej spoločnosti Bratislava a Karpatskou nadáciou

Ministerstvo spravodlivosti SR

Slovensko - český ženský fond

Digital Freedom Fund

Individuálni darcovia a daryne

Srdečne chceme poďakovať aj všetkým, ktorí a ktoré nás v rokoch 2020 - 2021 podporili svojou prácou alebo nefinančne.

Prehľad príjmov a výdavkov Poradne v eurách

PRÍJMY	2020	2021
Prijaté príspevky od iných organizácií /dary/ granty	56,863.41	71,169.44
Osobitné výnosy/trovy konaní	17,039.41	4,000.00
Príspevky z podielu zaplatenej dane	768.29	794.76
Úroky /kurzové zisky	60.66	15.68
Príjem z poskytovaných služieb	11,045.00	10,210.00
Celkom	85,776.77	86,189.88

VÝDAVKY	2020	2021
Kancelárske potreby, technika, opravy	3,326.14	1,604.65
Telekomunikačné služby, poštovné	686.57	578.87
Nájomné a poistenie	3,393.27	3,630.63
Mzdové náklady a odmeny	27,992.71	32,185.09
Dane a poplatky	319.68	59.48
Advokátske, právne a ostatné služby	15,961.80	18,069.66
Ekonomické služby	2,544.00	3,560.00
Cestovné náklady	334.36	454.88
Vzdelávacie aktivity a aktivity na podporu aktivizmu (semináre, stretnutia rómskych žien, supervízia)	2,650.06	7,029.17
Publikácie - tlač, grafika, autorské odmeny	701.55	6,015.00
Tlmočenie, preklady	18.00	135.00
Software, domena a webhosting, inzercia	194.92	2,303.97
Celkom	58,123.06	75,626.40

Ako nás môžete podporiť

Pravidelným alebo jednorazovým finančným príspevkom.

Venovaním 2% z vašich daní.

Viac informácií o ďalších možnostiach podpory
nájdete na našej [internetovej stránke](#).

www.poradna-prava.sk

